

Штрихове кодування і товарна класифікація експортно-імпортних товарів

У міжнародній практиці виробництва й торгівлі прийнято використовувати штрихове кодування товарів, що дає можливість ефективно керувати їх виробництвом, здійснювати сортування, відбір, відвантаження; а в сфері торгівлі – приймати товари, контролювати запаси, відбирати і відвантажувати товари зі складів та направляти їх до роздрібної торгової мережі.

Вперше штрихове кодування товарів було здійснено в США. В 1973 році була розроблена система “універсальний товарний код” (UPC – Universal Product Code) для використання в промисловості і торгівлі.

У США біля 90% всіх основних товарів мають штрихове кодування. В Західній Європі для ідентифікації продовольчих товарів з 1977 р. почали використовувати аналогічну систему під назвою “Європейський артикул” (EAN – European Article Numbering).

В Україні створено асоціацію “СКАНА”, яка розробляє стандарти, програми щодо штрихового кодування.

З метою масштабного притягнення вітчизняних підприємств до системи EAN створено національну організацію “EAN – Україна”. Також організовані регіональні центри штрихового кодування.

Використання штрих-кодів спрощує роботу касира на 30%. Автоматизований облік реалізованих товарів дозволяє слідкувати за їх наявністю на складах всіх видів, базах та в магазинах.

Використання штрих-кодів також дозволяє значно покращити і оптимізувати технічні процеси:

- у сфері виробництва – сортування, підрахунок, облік і контроль запасів, відбір і відвантаження товарів;
- у сфері оптової торгівлі – прийом товарів, контроль за товарами, що залишились, відбір, відвантаження, розрахунки за товар;
- у сфері транспортування – отримання, відбір і відвантаження;
- в сфері роздрібної торгівлі – прийом товарів, відвантаження зі складів, продаж, контроль запасів і асортиментного переліку, обсягів продажу тощо.

Використання кодованих товарів у виробництві, в оптовій і роздрібній торгових мережах дає можливість отримувати додатковий прибуток від 12 до 30% вартості кодованих товарів.

Штриховий код складається з чіткого малюнку вузьких і широких смужок, пропусків між ними і чисел, що наносяться на упаковку за допомогою поліграфічної техніки: матричних, технічних і струйних принтерів.

Смужки та пропуски між ними позначаються відповідними цифрами в кодах облікової машини, яка “зчитує” їх скануючою системою. Інформація, що “зчитується” машинним способом з великою швидкістю і достовірністю,

на декілька порядків вище, ніж при клавіатурному введенні. Кожний товар має свій код. Після “зчитування” на табло висвічується ціна товару, яка попередньо вводиться до комп’ютера.

При правильній організації процесу реалізації, після “зчитування” до центрального комп’ютера надходить інформація, що товар продано. Цей комп’ютер підраховує кількість товару, що залишається, і, за необхідності, замовляє зі складу нову партію цього товару. Цифровий еквівалент коду EAN – складається з 13 цифр.

Перші, зліва направо, три або рідше дві цифри, називають префіксом. Він означає державу виробника або продавця товару, по-іншому його називають “стяг держави”. Наступні 4–5 цифр означають реєстраційний номер фірми, відомства, виробника товару. 8–12 цифри – товарний код, що присвоюється продукції з урахуванням вимог системи EAN, остання 13-а цифра – контрольна, вона використовується для перевірки правильності “зчитування” попередніх цифр коду скануючою системою.

Кожна держава має свій, присвоєний їй префікс. Наприклад, США, Канада – 00–09, Мексика – 75.0, Аргентина – 77.9, Бразилія – 78.9, Німеччина – 40–44.0, Велика Британія, Ірландія – 50, Данія – 57, Фінляндія – 64, Турція – 86.9, Австрія – 90-91, Норвегія – 70, Угорщина – 59.9, Греція – 52.0, Китай – 69.0, Японія – 49 тощо.

Частину коду – префікс встановлює міжнародна асоціація кодування товарів. Частина коду, що характеризує підприємство виробника, присвоює відповідна Національна асоціація (в Україні – “СКАНА”).

Частину коду, що характеризує товар, присвоює асоціація товарної нумерації “EAN – Україна”, яка створена постановою Кабінету Міністрів України № 860 від 12.12.1994 р.

Крім штрихового коду, в Україні з 1993 року впроваджено Гармонізовану систему описання і кодування товару (ГС). Вона складає класифікацію експортно-імпортних продовольчих товарів по якій вони розподілені в 4-х розділах, а в кожному розділі товари об’єднані в декілька груп.

Наприклад: в розділі I – “Живі тварини і продукція тваринництва” товари об’єднані в 5-ть груп:

- група 01 – “Живі тварини”;
- група 02 – “М’ясо і субпродукти їстівні”;
- група 03 – “Риба й ракоподібні, молюски та інші водні безхребетні”;
- група 04 – “Молоко й молочні продукти, яйця птиці, мед натуральний”;
- група 05 – “Інші продукти тваринного походження (кістки, хутра, губки натуральні тваринного походження та ін.).

В розділі II – “Продукти рослинного походження” товари об’єднані в 13 груп тощо.

Гармонізована система опису й кодування продовольчих товарів впроваджена з метою спрощення заповнення митних, банківських, страхових, статистичних документів, і є обов'язковою умовою контрактів купівлі-продажу.

Таким чином, виходячи з продуктами на ринок, підприємець, бізнесмен вже знає, які вимоги можуть бути пред'явлені до його продукту.

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Технології продажу товарів / Роман Яковенко. – Кіровоград : Антураж А, 2003. – 212 с.

2. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.

3. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,

к.е.н., доцент